

fråga om folkbildning, lust att inhämta kunskaper, sociala förhållanden m. m. står landet i främsta ledet bland världens olika nationer.

Det finska folkets dåliga alkoholtolerans låter sig icke förklara genom påståendet att folket vore halvprimitivt. Den härleder sig av helt andra orsaker.

Veli Verkko.

Straffrekvensen i forskellige sociale grupper.

Ved fuldmægtig, cand. polit. LAUGE R. KALLESTRUP.

Selvom det er almindeligt anerkendt — i det mindste i teorien — at der bør være det nøjeste samarbejde mellem kriminalpolitik og socialpolitik, er de undersøgelser, der på empirisk grundlag er foretaget for at belyse straffrekvensen i forskellige sociale grupper, overordentlig sjældne. Sådanne undersøgelser er meget vigtige til belysning bl. a. af spørgsmålet om, hvorvidt der findes bestemte erhvervsområder, der virker særlig tiltrækkende på personer, der måske har særlige „kriminelle anlæg“, eller om eventuelle forskelle i straffrekvensen inden for forskellige erhvervsgrupper kan forklares ved, at der kun findes ansættelses- og erhvervsmuligheder for tidligere straffede personer indenfor sådanne erhvervsområder. Såfremt der findes områder med relativt høj straffrekvens, kan disse herefter på den anden side komme til at virke som et dårligt miljø for de ikke straffede arbejdere, der er beskæftigede på samme arbejdsplads. Det har endvidere såvel fra et strafferetligt som fra et socialt synspunkt stor interesse at få belyst spørgsmålet om, hvorvidt beskæftigelse indenfor bestemte erhvervsområder kan indeholde større „fristelser“ eller muligheder for at begå forbrydelser end beskæftigelse indenfor andre erhvervsområder. Det skal dog straks fremhæves, at der her som på de fleste sociale områder er tale om et vekselvirkningsforhold mellem en lang række forskellige sociale faktorer, hvor det ofte er vanskeligt at måle den enkelte faktors betydning for det sociale forhold, man vil have belyst.

Nedenfor skal omtales et forsøg på at få spørgsmålet belyst på et enkelt socialt område, hvor der på forhånd var begrundet formodning om, at straffrekvensen var større end normal. I 1952 blev der i kartoteket på Anvisningskontoret for København og Frederiksberg udtaget 200 tilfældigt valgte personer indenfor fire forskellige erhvervsområder, der for gruppe A's og gruppe B's vedkommende begge er karakteriseret ved korte og stærkt vekslende arbejdsforhold (brændselsafbærere og havnearbejdere).

Endvidere udtoges en gruppe C, der er karakteriseret ved mere stabile og mindre vekslende arbejdsforhold, nemlig lager- og pakhusarbejdere og arbejdere på sukker- og oliefabrikkerne, altså væsentligt *ufaglærte* arbejdere, og endelig en gruppe D, der omfatter 200 faglærte smede og maskinarbejdere, hvis beskæftigelse væsentligt falder indenfor jern- og metalindustrien.

For at undersøge det udvalgte materiales repræsentativitet er aldersfordelingen i de udvalgte grupper sammenholdt med samtlige personers aldersfordeling i de nævnte grupper i anvisningskontorets kartotek.

Resultatet af denne sammenligning fremgår af nedenstående tabel.

Fodselsår	Gruppe A		Gruppe B		Gruppe C		Gruppe D	
	Hele gruppen	Materialet	Hele gruppen	Materialet	Hele gruppen	Materialet	Hele gruppen	Materialet
	pet.	pet.	pet.	pet.	pet.	pet.	pet.	pet.
1893 og før ..	3.1	6.5	11.1	16.5	8.3	13.0	8.9	11.5
1894—1898 ..	9.6	11.5	11.1	11.0	8.8	8.5	6.2	11.0
1899—1908 ..	28.0	33.0	27.9	29.0	22.8	26.5	18.2	20.5
1909—1918 ..	28.0	36.0	27.5	30.0	24.8	24.5	21.4	26.5
1919—1928 ..	24.6	10.5	17.6	13.0	25.0	24.5	26.2	24.0
1929—1931 ..	4.7	2.5	2.8	0.0	6.3	3.0	10.4	5.5
1932—1935 ..	2.0	0.0	2.0	0.5	4.0	0.0	8.7	1.0
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Tabellen viser en temmelig god overensstemmelse mellem de enkelte gruppers aldersfordeling og aldersfordelingerne i de udvalgte grupper, der dog måske har for få unge og for mange ældre, men forskellen mellem aldersfordelingerne er ikke så stor, at man behøver at tage hensyn hertil ved beregningen af det endelige resultat for hver gruppe.

Efter at man havde udvalgt disse tilfældige 200 personer i hver af de omtalte 4 grupper, er alle personer eftersøgt i rigsregistret¹⁾, og de enkelte straffe er opført på et særligt kort. I de efterfølgende tabeller er der set bort fra bøder og heftestrafte under 30 dage, idet det ikke kan anses for hensigtsmæssigt at tage disse mindre straffe med, jfr. senere bemærkningerne vedrørende gruppe D, i hvilken der findes relativt mange mindre bødepålæg og heftestrafte navnlig i forbindelse med færdselsforseelser, herunder kørsel af motorkøretøj i ikke-ædru tilstand.

Grupperne er valgt således, at det er muligt at foretage en sammenligning mellem to grupper af *ufaglærte*, som væsentlig arbejder under samme vekslende og usikre arbejds- og indtægtsforhold, nemlig gruppe A og gruppe B. Disse to gruppers forhold

¹⁾ Dette arbejde er udført af socialrådgiver Carsten Rubin.

kan endvidere sammenholdes med en anden social gruppe, der også består af *ufaglærte*, men hvis beskæftigelsesforhold er betydelig mere stabile, nemlig gruppe C (lager- og fabrikarbejdere), og endelig er medtaget en gruppe D, der så godt som udelukkende består af *faglærte* arbejdere.

Undersøgelsens hovedresultater fremgår af hosstående oversigter, i hvilken forbindelse det fremhæves, at der for gruppe A's vedkommende er set bort fra de domme, der i årene 1950—52 blev afsagt i forbindelse med en systematisk undersøgelse af denne gruppes enkelte personers forhold til arbejdsløshedsforsikringen. I parentes er dog anført de tal, man kommer til, såfremt disse domme medtages.

Undersøgelsen har først vist en forbausende lighed mellem gruppe A og gruppe B samt mellem gruppe C og gruppe D, hvilket kunne tyde på, at *det er arbejdsforholdene, der spiller en afgørende rolle for en gruppes straffrekvens*, idet disse som foran anført ligner hinanden for gruppe A og gruppe B's vedkommende og for gruppe C og gruppe D's vedkommende.

Straffrekvensen ligger for gruppe A på 19,5 og for gruppe B på 25,0 (ses der bort fra straffe i forbindelse med straffelovstillæget, hvoraf der findes flere i gruppe B, er der næsten ingen forskel mellem tallene), og frekvensen ligger for de fire opstillede aldersgrupper meget nær hinanden. Endvidere ligner de to grupper hinanden derved, at der, når bortses fra straffe i henhold til straffelovstillæget, så godt som kun forekommer straffe i forbindelse med berigelsesforbrydelser. Der findes dog relativt flere personer, der er straffet mere end én gang i gruppe B end i gruppe A — en forskel mellem grupperne, der vist ikke kan skyldes en tilfældighed, da forskellen findes i alle aldersgrupper.

Det er ganske tydeligt, at de afsagte domme i forbindelse med gruppe A's forhold til arbejdsløshedsforsikringen vil frembringe en forskel mellem gruppe A og gruppe B, hvorfor man fristes til at postulere, enten at de af gruppe A omfattede personer har været i god tro, forsåvidt angår deres forseelser mod arbejdsløshedsforsikringen, eller at denne gruppe har haft større muligheder for misbrug end andre grupper, der iøvrigt er ligestillet med gruppe A i social og beskæftigelsesmæssig henseende. I sidste fald må ansvaret imidlertid delvis siges også at være et administrativt tilsynsspørgsmål, hvilket i høj grad også må have interesse ud fra et strafferetligt synspunkt. Endelig skal det for fuldstændighedens skyld også nævnes, at de konstaterede forhold måske er udtryk for en forskellig grad af „skjult“ kriminalitet mellem grupperne, således at der i gruppe B muligvis findes en større „skjult“ kriminalitet end i gruppe A, overfor hvilken der blev gennemført den nævnte systematiske undersøgelse.

Sammenligningerne mellem gruppe C og gruppe D synes ligeledes at vise en forbausende overensstemmelse med hensyn til

straffrekvens, både for så vidt angår hele gruppen og de enkelte aldersgrupper, hvilket synes at berettige til *den konklusion, at strafrisikoen (d. v. s. den enkeltes risiko for at blive straffet) ikke så meget er afhængig af, om pågældende er faglært eller ej, men mere afhængig af, hvilke økonomiske, sociale og beskæftigelsesmæssige forhold, man arbejder under.*

For gruppe D's vedkommende gør der sig det særlige forhold gældende, at der findes en lang række mindre forseelser, navnlig færdselsforseelser, hvilket måske skyldes, at denne gruppe i større omfang kører motorecykel (automobil) (faglærte smede og maskinarbejdere) end de andre grupper. Disse straffe er ikke medtaget i opgørelserne.

Alder	Samlet antal personer i gruppen	Berigelsesforbrydelser		Andre forbrydelser		Tilsammen	Straffrekvens
		Straffet en gang	Straffet flere gange	Straffet en gang	Straffet flere gange		
Gruppe A.							
50 år og derover	59	4 (8)	6 (7)			10 (15)	17.0
40—49 år	77	8 (17)	2 (6)			10 (23)	13.0
30—39 år	59	10 (12)	4 (10)	2	1	17 (25)	28.8
29 år og derover	5	2 (2)	0 (0)			2 (2)	(40.0)
Tilsammen ..	200	24 (39)	12 (23)	2	1	39 (65)	19.5
Gruppe B.							
50 år og derover	72	7	7	0	0	14	19.4
40—49 år	68	4	4	2	0	10	14.7
30—39 år	45	7	7	3	2	19	42.2
29 år og derover	15	2	3	2	0	7	46.6
Tilsammen ..	200	20	21	7	2	50	25.0
Gruppe C.							
50 år og derover	65	3	4	2	1	10	15.4
40—49 år	53	2	3	0	0	5	9.4
30—39 år	46	2	1	2	0	5	10.9
29 år og derover	36	2	2	1	0	5	13.9
Tilsammen ..	200	9	10	5	1	25	12.5
Gruppe D.							
50 år og derover	62	1	3	4	1	9	14.5
40—49 år	45	4	0	1	0	5	11.1
30—39 år	48	3	2	0	0	5	10.4
29 år og derover	45	2	1	1	0	4	8.9
Tilsammen ..	200	10	6	6	1	23	11.5

Der findes i gruppe D relativt mange sædelighedsforbrydelser, hvoraf der ingen findes i gruppe A og B. Om denne konstaterede forskel er udtryk for forskellig anmeldeshyppighed (de forskellige sociale grupper ser forskelligt på disse forhold), eller om der virkelig er forskelle mellem grupperne (de faglærtes unge år uden indtægt — modsat de ufaglærte), kan materialet ikke belyse, idet dette vil kræve en yderligere undersøgelse på grundlag af et større materiale.

I professor, dr. jur. Stephan Hurwitz's kriminologi er der side 75 citeret en undersøgelse, der er foretaget af professor Hans Cl. Nybølle, og som viste, at antallet af de ved udgangen af 1935 levende mandspersoner, der var straffede med frihedsstraf, udgjorde ca. 5 pct. af den samlede mandlige befolkning over 15 år.

Går man ud fra, at denne pct. har været stigende — bl. a. som følge af krigs- og efterkrigstidens særlige forhold (rationering, sort-børs, pengelove, straffelovstillæget o. s. v.) samt den tiltagende bybefolkning — ligger *straffrekvensen alligevel tilsyneladende høj både for gruppe A og gruppe B's vedkommende, medens den for gruppe C's og D's vedkommende formentlig ikke kan siges at afvige fra det, der i dag må anses for normalt*, idet man for hele befolkningen nu formentlig må regne med en straffrekvens på ca. 8, således at landdistrikterne ligger en del under og byerne på den anden side en del over det gennemsnitlige.

Her berører vi imidlertid et af *undersøgelsens væsentligste resultater for den praktiske socialpolitik, idet det må være de arbejdsanvisende myndigheders (herunder forsorgsselskabernes) opgave i videst muligt omfang ikke at anvise straffede personer til erhvervsområder, hvor enten fristelserne for at begå forseelse er større end på andre områder, eller hvor pågældende kommer i et mindre godt miljø med relativt mange straffede.*

Undersøgelserne giver desværre ikke et sikkert svar på spørgsmålet, om de pågældende er straffede før, efter eller medens de har været beskæftiget på de nævnte områder, idet forholdet meget vel kan være det, der er berørt i indledningen, at straffede personer har større vanskeligheder end andre ved at få et varigt og socialt sikret job, hvorfor de naturligt søger ind på gruppe A's og gruppe B's områder med korte arbejdsperioder og usikre indkomster.

Hvis dette spørgsmål skal besvares tilfredsstillende, må undersøgelserne udvides dels til at omfatte andre erhvervsområder, dels til også at omfatte spørgsmålet om, hvornår den pågældendes forseelser er gjort i forhold til hans beskæftigelse. Hvis denne lille undersøgelse kunne resultere i en sådan større undersøgelse, der vil have den største betydning for såvel socialpolitikken som kriminalpolitikken, vil formålet med nærværende undersøgelse være nået.

Lauge R. Kallestrup.